

7 Ekonomický výskum

Prioritné témy ekonomického výskumu vychádzajú zo strednodobej stratégie výskumu. Výskum v NBS sa zameriava na tematické oblasti ako menová politika a inflácia, finančná stabilita, spoločná európska mena a konvergencia Slovenska v rámci EÚ. Niektoré projekty prinášajú metodické novinky v oblasti ekonomického modelovania. Ďalšie sa zaoberajú otázkami trhu práce, reálnej ekonomiky alebo fiškálnej politiky.

Množstvo a kvalita výskumných publikácií NBS v roku 2019 zodpovedali štandardom z minulých rokov. Podarilo sa udržať pozitívny trend vo zviditeľňovaní výstupov v zahraničných indexovaných časopisoch. K úspechu prispievala spolupráca s odborníkmi z ESCB aj z domácich a zahraničných akademických inštitúcií. Rok 2019 bol produktívny aj v počte zverejnených výskumných štúdií a analytických komentárov dostupných na webových stránkach NBS.

Vo vedeckých časopisoch indexovaných v zahraničných databázach sa publikovalo 5 článkov. Ide o renomované medzinárodné žurnály: *Journal of Corporate Finance*, *The European Journal of Finance*, *Open Economies Review* a *Journal of Statistical Computation and Simulation*. Jednu výskumnú štúdiu NBS uverejnil *Ekonomický časopis*, ktorý je indexovaným časopisom Slovenskej akadémie vied.

Štandardnou formou výstupu výskumných projektov sú štúdie zverejnené [na webovej stránke banky](#), ktoré sú orientované na ďalšie publikovanie vo vedeckých časopisoch. Na stránkach NBS sa v roku 2019 zverejnilo 9 výskumných štúdií. Niektoré z nich boli podľa príslušnosti zahraničných spoluautorov súčasne zverejnené na stránkach zahraničných univerzít a centrálnych bánk.¹⁹ V roku 2019 vznikli aj 2 príležitostné štúdie a 7 analytických komentárov – majú popisný charakter a obsahujú čiastkové výsledky relevantné pre Slovensko.

Výskumná [štúdia v oblasti menovej politiky](#) analyzovala ad-hoc verbálnu komunikáciu ECB medzi zasadnutiami rady guvernérov. Využitím textovej analýzy autori vytvorili ukazovateľ príklonu k menovému uvoľneniu, reštrikcii alebo nemennosti pozície menovej politiky. Zistilo sa, že ukazovateľ dokáže dobre predpovedať budúce rozhodnutia o menovej politike. Výsledky potvrdzujú dôležitosť transparentnosti komunikácie menovej authority.

¹⁹ Halle Institute for Economic Research, Univerzita Karlova, Wirtschaftsuniversität Wien, Magyar Nemzeti Bank a Federal Reserve Board of Washington D.C.

Výskum v oblasti širšie definovaných tém trhu práce a reálnej ekonomiky sa zaoberal novými metódami odhadu produkčnej medzery, analýzou dopytu zamestnávateľov po digitálnych zručnostiach a výsledkami tretej vlny zisťovania finančnej situácie a spotreby domácností (HFCS). [Štúdia o produkčnej medzere slovenskej ekonomiky](#) používala popri údajoch HDP aj 37 výberových ukazovateľov, ktoré sú zverejňované v určitom predstihu pred najnovšími údajmi HDP a nepodliehajú výrazným revíziám. Výsledkom je stabilnejší odhad produkčnej medzery na konci pozorovaného obdobia v porovnaní so štandardnými metódami.

[Štúdia o digitálnych zručnostiach](#) analyzovala veľké množstvo inzerátov uverejnených na portáli profesia.sk. Autori zistili, že domáce podniky častejšie vyžadujú znalosť informačných technológií ako zahraniční zamestnávatelia. To platí pre všetky profesie okrem manuálnych pozícií v priemysle. Výsledky naznačujú, že potenciál transferu náročných technológií zo strany zahraničných spoločností môže byť pomerne obmedzený.

Príležitostná [štúdia o najnovších výsledkoch zisťovania HFCS](#) ukázala, že čisté bohatstvo domácností sa v rokoch 2014 – 2017 zvýšilo zhruba o 40 %. Keďže väčšinu bohatstva slovenských domácností tvorí vlastné bývanie, tento vývoj súvisí najmä s dynamickým rastom cien nehnuteľností. Do veľkej miery dlhové financovanie vlastného bývania zároveň spôsobilo zvýšenie zadlženosti domácností.

V tematickej oblasti ekonomického modelovania sa publikovali 3 štúdie. [Prvá](#) z nich nadväzuje na literatúru, podľa ktorej zmeny v dlhodobej inflácii spôsobujú veľkú časť dynamiky rizikovej prémie štátnych dlhopisov USA. Autori navrhujú niekoľko modelových riešení na vysvetlenie javu. Ďalšie dva články odhadujú štatistický model prežitia na podnikových údajoch. Autori testovali pomocou modelu rôzne [firemné](#) a [inštitucionálne](#) faktory, ktoré ovplyvňujú pravdepodobnosť prežitia podnikov. Z rozšírenej databázy podnikov z 15 rozvíjajúcich sa ekonomík východnej Európy sa potvrdilo, že kvalita inštitúcií zvyšuje pravdepodobnosť prežitia spoločností.

[Štúdia súvisiaca s fiškálnou politikou](#) skúmala vplyv vládnych výdavkových šokov na dynamiku výnosovej krivky amerických vládnych dlhopisov. Autori rozlišujú oznámenia o plánovanej fiškálnej expanzii od samotných neočakávaných nárastov vládnych výdavkov. V oblasti spoločnej európskej meny a konvergenzie sa zverejnila [výskumná štúdia](#), ktorá odhadovala vplyv zavedenia eura na vývoz slovenských a estónskych podnikov a pravidelná [analýza konvergenzie](#).

Analýza potvrdila relatívne zlepšenie pozície Slovenska voči priemeru EÚ v oblasti rastu ekonomiky a produktivity za rok 2018. To je po niekoľkých rokoch stagnácie reálnej konvergenzie po roku 2014 pozitívna správa. Slo-

vensko však naďalej stráca relatívnu pozíciu vo viacerých rebríčkoch kvality inštitúcií alebo podnikateľského prostredia.

Medzinárodné projekty prebiehali v dvoch aktívnych výskumných sieťach ESCB (HFCN a PRISMA) a v nezávislej sieti CompNet. Aj pri tvorbe iných výskumných štúdií mali pracovníci NBS spoluautorov zo zahraničných inštitúcií.²⁰ Aktivita NBS v sieti HFCN (Household Finance and Consumption Network) sa v roku 2019 sústredila na prípravu databázy z tretej vlny zisťovania na zverejnenie. Po validácii v ECB boli slovenské údaje sprístupnené odbornej verejnosti na výskumné účely. Najnovšie výsledky zhrnuté v [príležitostnej štúdií](#) umožňujú odhadovať riziká spojené so zadlžovaním domácností a skúmať vplyv opatrení makroprudenciálnej politiky a menovej politiky na hospodárenie domácností.

Výskumná sieť PRISMA (Price-setting Microdata Analysis Network) sa zameriava na mikroekonomickú analýzu stanovovania cien v podnikoch. NBS sa zapojila do riešenia viacerých tém, napríklad merania dôsledkov zmien DPH na cenovú úroveň.

Rámec ESCB presahuje spolupráca vo výskumnej sieti CompNet, ktorá sa orientuje na analýzu konkurencieschopnosti na základe podnikových údajov. Zástupcovia NBS v roku 2019 spolupracovali na rozšírení databázy a prispeli k rozvoju siete ako členovia riadiacej komisie.

Výskumní pracovníci NBS prednášali v roku 2019 okrem aktivít výskumných sietí ESCB aj na podujatiach akademických inštitúcií, centrálnych bánk a medzinárodných organizácií²¹. V rámci technickej pomoci pred zavedením eura prednášali v Bulharsku.

NBS podporuje spoluprácu s akademickými inštitúciami formou programu hosťujúceho výskumníka. V roku 2019 tak absolvovali krátkodobú stáž dvaja zahraniční akademickí pracovníci. Národná banka Slovenska zorganizovala 17 seminárov výskumného charakteru. Vyše tretina seminárov vytvorila priestor na získanie odbornej spätnej väzby na vlastné výskumné projekty NBS. Uskutočnili sa aj 3 diskusné semináre na aktuálne témy hospodárskej politiky.

²⁰ Birkbeck University of London, Hitotsubashi University, Univerzita Karlova, Middlesex University London, Université Paris Nanterre, Wirtschaftsuniversität Wien, Česká národní banka, Federal Reserve Board of Washington D.C., Magyar Nemzeti Bank, Österreichische Nationalbank, European Trade Union Institute a LIS Data Center.

²¹ Podujatia Carlton University Ottawa, Banque Centrale du Luxembourg, Banque de France, Economic Modelling (konferencia časopisu), Mendelova Univerzita v Brne, OECD, Österreichische Nationalbank, Wirtschaftsuniversität Wien, Ekonomickej univerzity v Bratislave a Slovenskej akadémie vied.